
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תפיסת האלוהות ההודית - 35105

תאריך עדכון אחרון 20-03-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי אסיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): דר אביתר שולמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: eviatar.shulman@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ד' 9-10 על-פי תאום מראש במייל

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס מבקש לחלץ את מושג האלוהות מהדמות המופשטת והקפואה שהוא נוטה לקבל במסורות המונותאיסטיות, בהן האל מובן באופן עקרוני, כאחד, אחיד, שלם, טהור, טוב, ומעבר להשגת האדם. באגן הים התיכון ובתרבויות שהתפתחו ממנו, "עבודת אלילים" היא הנחותה בצורות האמונה, התרבות והרגש. בהודו הרבה מהאפיונים ה"מונותאיסטים" של האלוהות נשמרים. למרות ה"פוליתיאיזם" האל מובן ומוצג כאחדותי, כולי, אינסופי, שלם וכל-יכול. אך האחדות אינה מבשרת דווקא על אחדות, והאחד יכול ללבוש צורה באינספור דרכים. למרות ההיבט המופשט שיכול להיות לאלוהות, הוא אינו עומד בסתירה למימדים הצורניים והפרטניים, אלא המימד הכולי והבלתי-מושג הוא זה שמטעין את כוחו של היסוד הפרטי והחלקי המושג בכוח החושים. בהודו, אלוהות שאינה ניתנת לידיעה כלל אינה קיימת ואין בה טעם. לאל יש גם בלבול ופרדוקסליות פנימית ולבטים והוא לפעמים שוכח את עצמו, מתרוקן ומאבד את דעתו. דווקא בשל כוליותו, גם המימד החלקי, השבור והכואב חייב להיות חלק מהגדרת זהותו, ובוודאי כאשר העולם בו אנו חיים הוא כזה שבמרכזו יש חולפיות וסבל.

הקורס יעסוק בנושאים אלה ואחרים דרך קריאה במיתולוגיה ההודית, בדגש על דמויותיהם של שיווה ושל האלה, ובחינה של דמויות קדושים.

מטרות הקורס:

1. לפתח פרספקטיבה ביקורתית לגבי מושג האלוהות, תוך הבנת הנחות המוצא התרבותיות המניעות אותנו.
2. לפתח הבנה של רעיון האלוהות בהודו, ובכך להעשיר את דמיונו ולהעצים את כוח המחשבה.
3. לבחון את הרלוונטיות של מושג האלוהות ולתהות שמא הוא רעיון משמעותי ואף סביר.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לפתח פרספקטיבה ביקורתית לגבי מושג האלוהות, תוך הבנת הנחות המוצא התרבותיות המניעות אותנו.
2. לפתח הבנה של רעיון האלוהות בהודו, ובכך להעשיר את דמיונו ולהעצים את כוח המחשבה.
3. לבחון את הרלוונטיות של מושג האלוהות ולתהות שמא הוא רעיון משמעותי ואף סביר.

דרישות נוכחות (%) :
100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטאליות מלוות במצגת תוך כדי דיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הקדמה – מהי האלוהות? הגירסה של אברהם אבינו לעומת זו של קרישנה המתגלה כדבורה. מיפוי בסיסי לגבי האלוהות ההודית.

2. הקוסמוס המבוסס על שיווה.
טקסט: סיפור בריאה מהשיווה פוראנה (עברית).

3. כששיווה מתאבל.
טקסט: התאבדותה של סאטי.

4. בין אחדות לשניות: החתונה של שיווה ופארווטי.
טקסט: סיפור החתונה של שיווה ופארווטי

5. המופע השלם של שיווה.
טקסט: שיווה ביער האורנים.

6. בין בודהה לוישנו: רעיון האוּטארה (התגלמות)
טקסט: ה"ראמאינה" ("עלילות ראמה")

7. האלה הגדולה – בין אמא אדמה לתמצית האלים כולם?
טקסט: מתוך ה"דווי-מהאטמיה"

8. מקדשי האלה בצפון הודו – מפה אלוהית.

9. הרצאת אורח – עופר פרס.

10. מאלות מקומיות לאלה הגדולה.

11. דמות הקדוש.
טקסט: שירת בהקטי מדרום הודו.
שירתו של קאביר

12. דמות הגורו.

13. הקדוש הגדול של הודו המודרנית – ראמהקרישנה.
טקסט: מתוך הביוגרפיה של ראמה-קרישנה.

14. דמויות קדושים וקדושות.
טקסט: מתוך הביוגרפיה של סאי באבא:

חומר חובה לקריאה:

כל שיעור יתבסס על קטע קריאה מהמיתולוגיה אותו יהיה צריך לקרוא קודם לשיעור (בדר"כ טקסט קצר יחסית בעברית). חלק מהשיעורים יישענו בצורה חזקה יותר על ספרות משנית, ויהיו פרקים שחשוב יהיה לקרוא לקראת השיעור. הבולטים שבהם מופיעים כאן. מעבר לכך יש ספרות שמלווה את הקורס שהיא בבחינת המלצה.

- Erndl, K. M., (1993). Victory to the Mother: The Hindu Goddess of Northwest India in Myth, Ritual, and Symbol. New York, Oxford: Oxford University Press. Ch. 1.

-
- Erndl, K. M., (1993). *Victory to the Mother: The Hindu Goddess of Northwest India in Myth, Ritual, and Symbol*. New York, Oxford: Oxford University Press. Ch. 1.
 - McDaniel, J., (2004). *Offering Flowers, Feeding Skulls: Popular Goddess Worship in West Bengal*. Oxford, New York: Oxford University Press, ch. 1.
 - Babb, L. A., (1983). "Physiology of Redemption." *History of Religions* 22.4: 293-312.
 - Roland, R., (2012 [1929]). *Life of Ramakrishna*. Kolkata: Advaita Ashrama, 5-62.

חומר לקריאה נוספת:

- עזריאל קרליבך, הודו: יומן דרכים (הוצאת מעריב, 1986 [1956])
- Hawley, J S., and Narayanan, V., (ed.), (2006). *The Life of Hinduism*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.
- Goswami, Sh., and Case, M., (2006 [1993]). "The Miraculous: The Birth of a Shrine". In Hawley and Narayan (2006), pp. 53-59.
- Eck, D. L., (1998). *Darśan: Seeing the Divine Image in India*. New York: Columbia University Press, ch. 1.
- Handelman, D., (1987). "Myths of Murugan: Asymmetry and Hierarchy in a South Indian Puranic Cosmology." *History of Religions* 27.2: 133-170.
- Handelman, D., and Shulman, D., (1997). *Śiva in the Forest of Pines: An Essay on Sorcery and Self-Knowledge*. New York and Oxford: Oxford University Press, ch. 1,3.
- Doniger O'Flaherty, W., (1969). "Asceticism and Sexuality in the Mythology of Śiva, Part I." *History of Religions* 8.4: 300-337.
- Leugendorf, Phillip, "A Ramayana on Air: 'All in the (Raghu) Family,' A Video Epic in Cultural Context." In Hawley and Narayan (2006), pp. 140-157.
- Hess, Linda, "An Open Air Ramayana: Ramlila, the Audience Experience." In Hawley and Narayan (2006), pp. 115-139.
- Pollock, S., (1984). "The Divine King in the Indian Epic" *Journal of the American Oriental Society* 104.3: 505- 528.
- González-Reimann, L., (2006). "The Divinity of Rāma in the Rāmāyaṇa of Vālmīki." *Journal of Indian Philosophy* 34: 203-220.
- Handelman, D., (1995). "The Guises of the Goddess and the Transformation of the Male: Gangamma's Visit to Tirupati and the Continuum of Gender." In Shulman, D., (ed.). *Syllables of Sky: Studies in South Indian Civilization in Honour of Velcheru Narayana Rao*. Delhi: Oxford University Press.
- Yocum, G. E., (1973). "Shrines, Shamanism, and Love Poetry: Elements in the Emergence of Popular Bhakti." *Journal of the American Academy of Religion* 41.1: 3-17.
- Davis, R. H., (2008 [1991]). *Worshiping Śiva in Medieval India: Ritual in an Oscillating Universe*. Delhi: Motilal Banarsidass, ch. 2.
- Feldhaus, A., (1984). *The Deeds of God in R̥ddhipur*. New York, Oxford: Oxford University Press, pp. 3-30.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: